

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

GIDANI KÖRÜ
SOFRANA SAHİP ÇIK

7/35232 GK 28

Sayı : E-54045643-610-3187297

17.11.2020

Konu : Soru Önergesi (7/35232)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 26.10.2020 tarihli ve 43452547-120.07-728965 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan, Mersin Milletvekili Sayın Olcay KILAVUZ'ya ait 7/35232 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Bekir PAKDEMİRLİ
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/35232) (5 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : AFLHEELY

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ve-orman-bakanligi-ebys>

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 287 33 60

www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için:Nazire YÜREKLİ

YÜKSEL

Mühendis

Telefon No:(312) 258 85 94

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN OLCAY KILAVUZ'A AİT 7/35232 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Ülkemizin sürdürülebilir büyüme ve kalkınmasını destekleyen bir çerçevede hazırlanmış olan Bakanlığımız Stratejik Planında (2019-2023) yer aldığı üzere; “Ülkemizdeki ekolojik kaynakların kalkınma modeli perspektifiyle etkin, verimli ve sürdürülebilir bir şekilde harekete geçirilip ekolojik, bitkisel ve hayvansal katma değer vasıtasıyla ekonomik güvenliği, gıda arz güvenliğini ve insan sağlığını güvence altına almak” temel misyonumuzdur.

Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planında; Balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarını korumak, sürdürülebilir işletimini sağlamak, Toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimini sağlamak, Üretimden tüketime kadar gıda, yem güvenilirliğini sağlamak, bitki, hayvan sağlığı ve refahına yönelik gerekli tedbirleri almak, İklim değişikliği, çölleşme ve erozyonla etkin mücadele etmek ve Biyolojik çeşitliliği koruma ve sürdürülebilir yönetimini sağlamak; hedefleri bulunmaktadır.

Bu hedefler altında belirlenmiş olan stratejilerimiz noktasında Bakanlığımız sorumlu birimleri tarafından çalışmalar yürütülmektedir. Bakanlığımız Stratejik Planında belirlenmiş olan amaç, hedef ve stratejileri ile “Küresel ölçekte model bir ekolojik kaynak yönetimi” Vizyonuna ulaşmak için çalışmalarımız aralıksız sürmektedir.

Arazi bozunumunun önlenmesi için sürdürülebilir toprak yönetimi, iklim değişikliğine uyum kapasitesinin artırılması için iklim dostu tarım uygulamaları, biyolojik çeşitliliğin korunması, tarım ve orman alanlarının verimli kullanımı çerçevesinde düşük karbon salımı teknolojilerinin adaptasyonu ve yaygınlaştırılması sureti ile arazi kullanımı yönetiminin sürdürülebilirliğini geliştirmek ve gıda güvenliği açısından tarımsal çevrenin koruma - kullanma dengesi içerisinde sürdürülebilir kullanımının yaygınlaştırılması için Bakanlık olarak çeşitli çalışmalar yürütmüş ve halen yürütülmektedir.

Bitki, toprak ve su kaynaklarının muhafazası ve kuraklıkla mücadele çalışmaları kapsamında; Bakanlığımızca 2013-2017 yıllarını kapsayan Türkiye Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı oluşturularak uygulanmıştır. 2018-2022 yıllarını kapsayan Türkiye Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. Bu strateji kapsamında merkez yönetimi içerisinde yer alan İzleme, Erken Uyarı ve Tahmin Komitesi ile Risk Değerlendirme Komitesi yer almaktadır. Bu komiteler her ay düzenli olarak ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından sağlanan verilerin komite üyeleri tarafından değerlendirilmesi sonucu hububat (buğday, arpa v.b.) ile ilgili rapor oluşturulmaktadır. Aylık olarak hazırlanan bu raporlar makam tarafından değerlendirilerek kuraklık durumuna göre stratejiler belirlenmektedir.

Bakanlığımız Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı çerçevesinde; Tarımsal kuraklık konusunda kamuoyu bilinç düzeyinin artırılması, paydaşların sürece dâhil edilmesi, sürdürülebilir tarımsal su kullanımının planlaması, kuraklığın yaşanmadığı dönemlerde gerekli tedbirlerin alınması, kriz dönemlerinde etkin mücadele programı uygulayarak kuraklığın etkilerini en aza indirilmesi amaçlanmaktadır.

Bakanlığımızca Nitrat Direktifine karşılık gelen Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Suların Korunması Yönetmeliği kapsamında su kaynaklarının tarımsal kaynaklı kirliliğe karşı korunması amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. Tarımsal kaynaklı kirliliğin tespiti ve nitrata hassas bölgelerin belirlenmesi amacıyla Türkiye genelinde 4.817 istasyonda sularda tarımsal kaynaklı nitrat kirliliği izleme çalışmaları yürütülmektedir. Analiz sonuçları web tabanlı Nitrat Bilgi Sistemine kaydedilmektedir.

Nitrat kirliliği izleme sonuçlarına bağlı olarak Nitrata Hassas Bölgelerin (NHB) belirlenmesi çalışmasına devam edilmektedir. TÜBİTAK MAM ile yapılmakta olan çalışmada 25 nehir havzasında NHB' lerin belirlenmesi, bu bölgelerde uygulanacak Eylem Planları ve eylem planlarının fayda/maliyet analizi birlikte hazırlanarak ilan edilecektir.

Suların tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirliliğe karşı korunması amacıyla çiftçiler tarafından alınması gereken tedbirleri ifade eden İyi Tarım Uygulamaları Kodu 11.02.2017 tarih ve 29796 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan "Sularda Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliğinin Önlenmesine Yönelik İyi Tarım Uygulamaları Kodu Tebliği (No: 2016/46)" inin eki olarak yürürlüğe girmiştir.

290 adet Büyük Ova ilan edilerek tarım topraklarının korunması konusunda önemli bir adım atılmıştır.

Gediz Nehir Havza Yönetim Planının Hazırlanması Projesi ile havzadaki yerüstü ve yeraltı suyu kaynakları su kütleleri bazında incelenerek, su kütlelerinin üzerindeki noktasal, yayılı ve hidromorfolojik tüm baskı ve etkiler belirlenmektedir.

İçme suyu kaynaklarının su kalitesinin korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması için bugüne kadar 18 adet içme suyu havzası koruma planı yayınlanmış olup bu planların takibi yapılmaktadır.

Ayrıca, suyu kullanan sektörler arasında adil ve dengeli su paylaşımını sağlamak, su kaynaklarını ve çevresel değerleri muhafaza etmek ve su kullanımından elde edilecek faydayı en üst seviyeye çıkarmak amacıyla havza ve alt havza bazında Sektörel Su Tahsis Planları hazırlanmaktadır.

Ülkemizde havza bazında Sektörel Su Tahsis Planı çalışmaları başlamış olup 5 havzamızda (Seyhan, Akarçay, Konya, Gediz ve Küçük Menderes) planlar tamamlanmıştır ve takibi yapılmaktadır.

Su kaynaklarının kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi maksadıyla Bakanlığımızca 2011 yılından itibaren çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda, su kaynaklarının endüstriyel ve kentsel faaliyetler sonucu ortaya çıkan kimyasalların etkilerinden korunmasına ilişkin olarak potansiyel kirletici unsurlar ile bunlardan kaynaklanan kirletici maddeler belirlenmiş, bu maddelerin çevredeki kalıcılıkları, canlı organizma bünyesinde birikme potansiyelleri ile sucul canlılar üzerindeki akut ve kronik toksik etkileri değerlendirilerek bir önceliklendirme yapılmış ve Ülkemiz su kaynaklarında bulunması muhtemel kirleticiler belirlenerek "Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliği" ne aktarılmıştır. Ayrıca, adı geçen Yönetmelikte bu kirleticilere ilişkin su kaynaklarında aşılmaması gereken çevresel kalite standartları da yer almaktadır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Bu çalışmalara ilave olarak su kaynaklarında Avrupa Birliği mevzuatı gerekliliklerine uygun olarak çevresel hedeflerin belirlenmesi maksadıyla Büyük Menderes Havzası özelinde bir çalışma gerçekleştirilmiş ve diğer havzalarda uygulanabilecek çevresel hedeflerin belirlenmesine yönelik bir yöntem ortaya konulmuştur.

Ülkemizdeki 25 nehir havzasında “Türkiye’de Havza Bazında Hassas Alanların ve Su Kalitesi Hedeflerinin Belirlenmesi Projesi” yürütülmüştür. Hassas alanlarda su kalitesinin iyileştirilmesine yönelik su kalite hedefleri ve hedeflere ulaşılması için alınması gereken tedbirler ortaya konulmuş, sorumlu kurum/kuruluşlar belirlenmiştir. Söz konusu alanlar ve bu alanlarda alınması gereken tedbirler 23.12.2016 tarih ve 29927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Hassas Su Kütleleri ile Bu Kütleleri Etkileyen Alanların Belirlenmesi ve Su Kalitesinin İyileştirilmesi Hakkında Yönetmelik” ile ilan edilmiştir.

İlaveten, Ülkemizdeki 11 nehir havzasında yürütülen “Durgun Sularda Özümlenme Kapasitesinin Belirlenmesi ve Su Kalitesinin İyileştirilmesi Projesi” kapsamında; su kalitesinin bozulmasına sebep olan ötrofikasyon probleminin önlenmesi ve su kaynaklarımızın sürdürülebilir yönetimi maksadıyla besin elementleri açısından özümlenme kapasiteleri, bu durgun su kaynaklarının su bütçeleri, su kalitesi ve miktarının iyileştirilmesi için alınacak tedbirler belirlenmiştir.

Bunların yanı sıra, su kaynaklarının miktarının ve kalitesinin korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması maksadıyla baskı ve etkilerin yoğun olduğu kirlilik tehdidi altında olan sıcak noktalarda, alt havza bazında alınması gereken Tedbirleri içeren 14 adet “Su Kalitesi Eylem Planı” hazırlanmıştır. Söz konusu eylem planları, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde uygulanmakta ve uygulamaların takibi Bakanlığımızca yapılmaktadır.

Yeraltı sularının kalite ve miktar yönünden korunması ve geliştirilmesi maksadıyla hazırlanan “Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik” 07.04.2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Ülkemizde çeşitli kullanımlar neticesinde oluşan kullanılmış suların yeniden kullanımına yönelik alternatiflerin incelenerek değerlendirilmesi maksadıyla “Kullanılmış Suların Yeniden Kullanım Alternatiflerinin Değerlendirilmesi Projesi” yürütülmektedir.

Ayrıca içme-kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi için içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolüne ilişkin Usul ve Esasları düzenlemek maksadıyla “İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği” yayımlanmıştır.

Bu mevzuat ile büyükşehir ve İl belediyeleri su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine; diğer belediyeler su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %35, 2028 yılına kadar en fazla %30, 2033 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlüdürler.

Sulama sistemlerinde de suyun verimli kullanılması, su tasarrufunun sağlanması, kayıpların azaltılması ve izinsiz kullanımların önlenmesi ile sulama suyu temini, dağıtımı ve kullanım

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

maliyetlerinin azaltılmasının sağlanması amaçları ile “Sulama Sistemlerinde Su Kullanımının Kontrolü ve Su Kayıplarının Azaltılmasına İlişkin Yönetmelik” yayımlanmıştır.

Bu kapsamda Bakanlığımız tarafından yürütülen mevzuat ve proje çalışmaları ile su kaynaklarının mevcut durumu tespit edilmekte, korunması sağlanmakta ve daha verimli kullanılması yönünde çalışmalar yürütülmektedir.

Gereğinden fazla gübre kullanımı, toksik etkilere neden olmaktadır. Çiftçimize, toprak analizine dayalı gübre kullanım bilinci kazandırmak ve topraklarımızın verimliliğini sürdürülebilir kılmak amacıyla 2005-2020 döneminde 665 Milyon TL toprak analizi desteği verilmiştir. Bununla beraber, topraklarımızın organik madde muhtevasını artırmak, bitkilerin kimyevi gübre kullanım etkinliğini artırarak kimyevi gübreden tasarruf sağlamak ve çevre kirliliğini azaltmak gibi amaçlarla gübre desteğine ilave olarak organik ve organomineral gübre kullanan üreticilerimize dekara 10 TL destek verilmektedir.

Ayrıca Bakanlığımızca mera ıslah ve amenajman projeleri uygulanmaktadır. Bu kapsamda şimdiye kadar 10.510.691 dekar alanda toplam 1.781 adet mera ıslah ve amenajman projesi uygulanmıştır.

Bakanlığımızca bitkisel üretimde; Ülke potansiyelini etkin kullanmak, planlı üretime geçmek ve tarımsal yeterliliğimizi üst seviyeye çıkarmak kendi ihtiyaçlarını kendi kaynaklarından karşılamak, ihracat bazlı büyüme, çiftçimizin refah düzeyini artırmak için uygulanan Havza Bazlı Destekleme Modeli ile Ülkemiz için önemli olan tarımsal ürünlerde kendi kendine yeten planlı bir üretim hedeflenmiştir. Model kapsamında ürünlerin ekolojik ve ekonomik yetiştirilmesi için uygun tarım havzaları belirlenmiş ve Ülkemizde arz açığı bulunan, stratejik ve bölgesel önem arz eden, insan ve hayvan beslenmesi bakımından önemli olan 21 ürün (buğday, arpa, çavdar, çeltik, dane mısır, tritikale, yulaf, mercimek, nohut, kuru fasulye, pamuk (kütü), soya, yağlık ayçiçeği, kanola, aspir, çay, fındık, zeytin-zeytinyağı, patates, kuru soğan ve yem bitkileri model kapsamına alınarak desteklenmektedir.

Tohumculuk sektörünün uluslararası rekabete uygun bir şekilde gelişmesini sağlamak, tarımsal üretimde verim, kalite ve güvenilirliği arttırmak, üreticilerimizin tohumluk maliyetinin bir kısmını karşılayarak girdi maliyeti azaltmak amacıyla, 2005 yılından itibaren sertifikalı tohum ve fide/fidan kullanımı, 2008 yılından itibaren sertifikalı tohumluk üretimi ve 2016 yılından itibaren ise sertifikalı fidan üretimi desteklenmektedir. Ayrıca Ülkemizde arz açığı bulunan özellikle Yerli hibrit çeşitlere ait sertifikalı tohumlukların kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik Bakanlığımızca çalışmalar yürütülmektedir.

Sertifikalı tohum üretimimiz, 2002 yılında 145 bin ton iken, bugün 8 kat artışla, 1 Milyon 143 Bin tona çıkmıştır. Yine 2002 yılında, 17 Milyon dolar olan tohum ihracatımız, 2019 yılında 9 kat artışla, yaklaşık 150 Milyon dolara çıkmıştır.

Ayrıca Bakanlığımızca; Kırsal kalkınma faaliyetleri çerçevesinde, toprak ve su kaynakları başta olmak üzere doğal kaynaklarımızı rasyonel biçimde kullanmak ve korunmasını sağlamak, artan nadas alanlarını tarıma kazandırmak, nadas kültürünü unutturmak, arz açığı yaşadığımız ürünlerde, ithalatı azaltıp, üretimi artırmak amacıyla Nadas Alanlarının Değerlendirilmesi Projesi yürütülmektedir. Proje kapsamında üreticilere %100 hibe ile Buğday ve Arpa

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

tohumluğu, %50 hibe ile Nohut tohumluğu verilmek suretiyle ekilişler gerçekleştirilmektedir. Bu doğrultuda proje sonunda üreticilere; tohum dağıtımı ile ekonomiye 190.519.088 TL katkı sağlanacağı tahmin edilmektedir.

Ayrıca Bakanlığımıza bağlı Araştırma Enstitüleri, Üniversiteler ve Özel Sektör işbirliği ile 2004-2014 yılları arasında yürütülen “Türkiye F1 Hibrit Sebze çeşit ve Nitelikli Hat Geliştirme Projesi” ile yazlık sebzelerde yerli hibrit sebze tohumu kullanım oranı %60’lar seviyesine çıkmıştır. Ülkemiz tohumculuk sektörünün domates, biber, patlıcan, hıyar, kavun, karpuz ve kabak türlerinde ihtiyaç duyduğu, renk tat ve besin içeriği yönünden zengin, kaliteli, biyotik ve abiyotik stres koşullarına dayanıklı yerli hibrit tohum ve ıslah çalışmalarında kullanılabilecek hat ihtiyacını karşılamak amacıyla yürütülen bu proje kapsamında 320 nitelikli hat ve 42 çeşit geliştirilmiştir. Kışlık sebze tohumluğunda kendi çeşitlerimizi geliştirmek üzere “Kışlık Sebze Yetiştiriciliğinde Hat ve Çeşit Geliştirme” projesi başlatılmıştır. Yürütülen Ar-Ge faaliyetleri ile katma değeri yüksek ürünler ile özellikle dışa bağımlı olduğumuz bitki türlerinde yerli çeşitlerin ve buna bağlı ürünlerin ve tekniklerin geliştirilmesi amaçlanmış olup, bu amaca yönelik süreçlerinin desteklenerek sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması hedeflenmektedir.

%100 yerli ve milli çeşit olarak 1963’den günümüze kadar 833 çeşit geliştirilerek tescil ettirilmiştir. Sadece 2020 yılında Tarla Bitkilerinde 79 çeşit tescil ettirilmiştir. İnsan gıdası (diyet) amaçlı Türkiye’de ilk defa ‘Özen’ ve ‘Yalın’ adında iki tane kavuzsuz arpa çeşidi tescil ettirilerek Türk halkının hizmetine sunulmuştur.

TSÜAB (Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği) ile “Yerli Çeşitlerin Uygun Olduğu Bölgeleri Belirlemek ve Tanıtmak Amacıyla Demonstrasyon Çalışmalarına İlişkin İş Birliği” Protokolü yapılmıştır. Bu protokol ile yerli ve milli çeşitlerimizin çiftçi şartlarında denemesi yapılarak tarla günleri ile tanıtılması amaçlanmaktadır.

MÜSİAD ile Tıbbi ve Aromatik Bitkiler (TAB) konusunda protokol imzalanmıştır. Protokol ile; TAB’ın yaygınlaştırılmasına katkı yapmak, TAB üzerinde yapılacak Ar-Ge çalışmalarını geliştirmek, TAB’da yerli ve milli tohumların kullanımını artırmak, TAB yetiştiriciliği faaliyetleri alanında işbirliği yapmak, tarla ve bahçe bitkileri ürün grubuna giren ve Türkiye’de ıslah edilmiş olan yerli ve milli çeşitleri, yeni ıslah faaliyetlerini ve yapılan/yapılacak Ar-Ge çalışmalarının güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca çiftçilerimize eğitimler verilmektedir.

Zengin bir potansiyele sahip olan Tıbbi ve Aromatik Bitkilerde katma değeri yüksek ilaç (bitki, hayvan ve insan sağlığı için) Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığı, Üniversiteler, Özel sektör ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ortaklaşa yürüteceği “Türkiye Tıbbi Bitki Potansiyellerinin Belirlenmesi, Üretimi ve Kullanımının Yaygınlaştırılması” adlı proje hazırlık çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışma ile çoklu disiplinlerin ve farklı Bakanlıkların iş birliği ile yüksek katma değerli ürünler elde edilmesi hedeflenmektedir.